

تجربه بين المللى مقابله با تحریم (۱)
ترجمه سند وزارت بازرگانى چين با عنوان:
«مقررات مقابله با اعمال و قوانين ناعادلانه
فراسرزمينى و ساير اقدامات خارجى»

معاونت مطالعات سياسى

كد موضوعى: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۷۴۸۴
اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه.....
۳.....	ترجمه سند وزارت بازرگانی چین.....
۷.....	ارزیابی و جمع بندی.....

تجربه بین‌المللی مقابله با تحریم (۱)
ترجمه سند وزارت بازرگانی چین با عنوان:
«مقررات مقابله با اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی
و سایر اقدامات خارجی»

مقدمه

ایالات متحده آمریکا سال‌هاست که از ابزار تحریم برای تحت فشار قرار دادن کشورهای دیگر بهره می‌برد. آمریکا در ابتدا از این ابزار غالباً برای نیل به اهداف سیاسی و امنیتی بهره می‌برده است اما امروزه از آن در عرصه رقابت اقتصادی نیز استفاده می‌کند. یکی از این موارد، اعمال تحریم‌های اقتصادی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی است. در این میان چین از جمله کشورهایی است که به دلیل آنکه از مدار متحدان واشنگتن خارج است و میل به اتخاذ سیاست‌های مستقل در نظام بین‌الملل دارد هدف تحریم‌های اقتصادی قرار می‌گیرد. آمریکا در ابتدای دوره ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ جنگ تجاری خود با چین را به صورت علنی آغاز کرد. این جنگ با افزایش تعرفه‌های بازرگانی بر کالاهای چینی آغاز شد و در اواخر ریاست‌جمهوری ترامپ به اوج خود رسید. دونالد ترامپ در ماه نوامبر ۲۰۲۰ دستور اجرایی منع سرمایه‌گذاری آمریکایی‌ها در شرکت‌های چینی مظنون به تأمین یا حمایت از ارتش چین را صادر کرد. اعمال تحریم‌های شدید علیه اشخاص حقیقی و حقوقی چینی همچون شرکت‌های مخابراتی China Mobile، China Telecom،

ZTE, Huawei, China Unicom, شرکت نفتی جوخای جن رونگ و بانک Kunlun از دیگر اقدام‌های آمریکا در جنگ اقتصادی با چین به‌شمار می‌رود. در مقابل، شورای دولتی جمهوری خلق چین مقرراتی را در ابتدای سال ۲۰۲۱ پیرامون تحریم‌های ناعادلانه آمریکا به تصویب رساند. وزارت بازرگانی چین نیز در این راستا و با هدف خنثی‌سازی این تحریم‌ها و حمایت از منافع توسعه‌ای، امنیتی و حاکمیتی چین، در تاریخ ۹ ژانویه ۲۰۲۱ سندی را با عنوان «مقررات مقابله با اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی» در ۱۶ ماده به تصویب رساند که قابل ارزیابی و مذاقه است.

با توجه به استفاده بیش‌ازپیش آمریکا از ابزار تحریم در پیشبرد اهداف سیاسی و اقتصادی خود، کشورهای مختلف همچون روسیه و چین قوانینی را برای خنثی‌سازی تحریم‌های آمریکا به تصویب رسانده‌اند که حائز اهمیت است. از سویی نیز با توجه به تحریم‌های ناعادلانه ایالات متحده آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران که مشکلاتی در همکاری‌های ایران و سایر کشورها به دنبال داشته است، استفاده از تجارب قوانین ضدتحریمی دیگر کشورها امری ضروری است. از این‌رو مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در پی این مهم است تا در سلسله گزارش‌هایی با انتشار قوانین و اقدامات ضد تحریمی کشورها، به بررسی تجربه این کشورها در مقابله با تحریم‌های آمریکا بپردازد.

در متن حاضر نیز تلاش شده است تا قانون ضدتحریمی جدید چین برای استفاده مراجع ذی‌ربط به‌صورت کامل و دقیق ترجمه شود. شایان ذکر است که مفاد سند حاضر به‌صورت کلی به بیان چشم‌انداز چین در قبال تحریم‌های ناعادلانه آمریکا پرداخته و جزئیات آن به سبب محرمانه بودن منتشر نشده است.

ترجمه سند وزارت بازرگانی چین

مقررات مقابله با اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی ماده (۱): این مقررات مطابق با قانون امنیت ملی جمهوری خلق چین و دیگر قوانین مربوطه و با هدف مقابله با تأثیرات اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی و حمایت از حاکمیت ملی و منافع مبتنی بر توسعه و امنیت و حمایت از حقوق مشروع و منافع شهروندان و شخصیت‌های حقوقی و دیگر نهادها و سازمان‌های چینی تدوین شده است.

ماده (۲): این مقررات برای شرایطی اعمال می‌شود که اعمال فراسرزمینی قوانین سایر کشورها و اقدام‌های خارجی برخلاف قوانین بین‌المللی و اصول اساسی روابط بین‌الملل، به‌صورت ناعادلانه شهروندان، شخصیت‌های حقوقی و دیگر شخصیت‌های چینی را در ازای فعالیت اقتصادی عادی، بازرگانی و سایر فعالیت‌های مربوطه با کشور ثالث (یا منطقه) یا شهروندان، شخصیت‌های حقوقی و دیگر سازمان‌های آن کشور تحریم کرده یا با محدودیت مواجه سازد.

ماده (۳): دولت چین سیاست خارجی مستقلی را دنبال می‌کند که به اصول اساسی روابط بین‌الملل همچون احترام متقابل به حاکمیت، عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر، برابری و منافع متقابل پایبند است. دولت چین به توافق‌ها و معاهدات بین‌المللی که عضو آن است پایبند بوده و به تعهدات بین‌المللی خود عمل می‌کند.

ماده (۴): دولت می‌بایست مکانیسم کاری که مرتبط با سازمان‌های مرکزی است (از این پس «مکانیسم کار» نامیده می‌شود) ایجاد کند تا مسئولیت مقابله با اعمال و قوانین

ناعادلانه فراسرزیمینی سایر کشورها و سایر اقدامات خارجی را برعهده گیرد. مکانیسم کار را اداره بازرگانی شورای دولتی و دیگر امور مهم مکانیسم نیز اداره‌های ذی‌صلاح بازرگانی و اداره توسعه و اصلاحات و درخصوص دیگر ادارات شورای دولتی مدیریت می‌کنند.

ماده (۵): در صورتی که شهروند، شخصیت حقوقی یا سازمانی چینی توسط قانون یا سایر اقدام‌های خارجی در انجام فعالیت عادی اقتصادی، بازرگانی یا دیگر فعالیت‌های مربوطه با کشور ثالث (یا منطقه) یا شهروندان، شخصیت‌های حقوقی یا دیگر سازمان‌های آن کشور تحریم یا ممنوع شود، باید این موارد را **ظرف مدت ۳۰ روز** به صورت شفاف به اداره بازرگانی شورای دولتی گزارش دهد. موارد گزارش شده اداره بازرگانی شورای دولتی و کارمندان آن در صورت درخواست بایستی محرمانه نگهداری شود.

ماده (۶): هنگام ارزیابی و بررسی وجود اعمال ناعادلانه فراسرزیمینی قوانین سایر کشورها و سایر تدابیر خارجی، مکانیسم کار باید موارد زیر را در نظر بگیرد:

۱. آیا با این اعمال و قوانین حقوق بین‌الملل یا اصول اساسی روابط بین‌الملل نقض می‌شود؟
۲. آیا این اعمال و قوانین تأثیر بالقوه بر حاکمیت ملی، امنیت و منافع توسعه چین دارد؟
۳. آیا این اعمال و قوانین تأثیر بالقوه بر حقوق و منافع قانونی شهروندان، اشخاص

حقوقی یا سایر سازمان‌های چین دارد؟

۴. و سایر مواردی که باید در نظر گرفته شوند.

ماده (۷): هرگاه مکانیسم کار پس از ارزیابی تأیید کند که اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزیمینی و سایر اقدامات خارجی وجود دارد، می‌تواند تصمیم بگیرد که اداره بازرگانی شورای دولتی دستور تحریم صادر کند، با این توجیه که قوانین و دیگر اقدامات خارجی پذیرفته و اجرایی نمی‌شوند و مورد ملاحظه قرار نمی‌گیرند (از این پس «**دستور تحریم**»

نامیده می‌شود). دستور تحریم ممکن است بنا بر تصمیم مکانیسم کار و با توجه به شرایط موجود تعلیق گردد یا از اجرای آن صرف نظر شود.

ماده (۸): یک شهروند، شخص حقوقی یا سازمان چینی ممکن است از اداره بازرگانی شورای دولتی درخواست معافیت از اجرای دستور تحریم کند. در تقاضای معافیت از دستور تحریم، بایستی یک درخواست کتبی با ذکر دلایل و میزان درخواست معافیت به اداره بازرگانی شورای دولتی ارائه شود. تصمیمات در مورد تأیید یا رد درخواست معافیت باید ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ درخواست مشخص شود. تصمیمات باید در مواقع اضطراری به موقع اتخاذ شوند.

ماده (۹): هرگاه شخصی با قانون و سایر اقدامات خارجی در حیطه دستور تحریم موافقت کند و بدین ترتیب حقوق و منافع قانونی شهروند، شخص حقوقی یا سازمان چینی را نقض کند، طرف دوم می‌تواند مطابق با قانون، در دادگاه مردمی پرونده قضایی تشکیل داده و از آن شخص مطالبه جبران خسارت کند؛ به استثنای مواردی که مطابق ماده (۸) این مقررات به شخص سابق معافیت داده شود.

در صورتی که حکم یا قضاوتی مطابق با قانون خارجی در حیطه دستور تحریم صادر شده و برای یک شهروند، شخصیت حقوقی یا سازمان چینی ضرر و خسارت به وجود آورد، طرف دیگر می‌تواند مطابق قانون، دادرسی قانونی را در دادگاه مردمی آغاز کند و از شخصی که از حکم یا قضاوت مزبور بهره‌مند است تقاضای جبران خسارت کند.

در صورتی که شخص مذکور در بند «۱» و بند «۲» این ماده از اجرای حکم یا رأی صادر شده توسط دادگاه مردمی امتناع ورزد، شهروند یا شخص حقوقی یا سایر سازمان‌های چین می‌توانند مطابق قانون برای اجرای حکم به دادگاه مردمی مراجعه کنند.

ماده (۱۰): اعضای مکانیسم کار بنابر وظایف و مسئولیت‌های مربوطه خود و در پاسخ به اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی باید برای شهروندان، شخصیت‌های حقوقی و دیگر سازمان‌های چین راهنمایی و خدمات فراهم سازند.

ماده (۱۱): در مواردی که یک شهروند، شخصیت حقوقی یا سازمان چینی با رعایت دستور تحریم متحمل خسارات قابل توجهی شود که ناشی از عدم انطباق با قانون و سایر تدابیر خارجی باشد، ادارات دولتی مربوطه ممکن است براساس شرایط خاص حمایت لازم را به عمل آورند.

ماده (۱۲): در پاسخ به اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی، دولت چین ممکن است اقدام‌های متقابل لازم را براساس شرایط و نیازهای واقع اتخاذ کند.

ماده (۱۳): چنانچه یک شهروند، شخص حقوقی یا سازمان چینی نتواند تحریم شدن خود را در صورت لزوم به‌طور شفاف و همانگونه که خواسته شده گزارش دهد یا نتواند دستور تحریم اجرای قانون خارجی را رعایت کند، اداره بازرگانی شورای دولتی می‌تواند با اخطار، دستور دهد که در یک دوره مشخص این اشتباه را اصلاح کند. همچنین ممکن است اداره بازرگانی شورای دولتی به‌طور هم‌زمان متناسب با شرایط خاص موجود جریمه‌ای را علیه آن فرد خاطی اعمال کند.

ماده (۱۴): در صورتی که یک عضو اداره بازرگانی شورای دولتی نتواند نسبت به شخصیت حقیقی و حقوقی یا سازمان و نهادی از چین که طبق مفاد مربوطه گزارش تحریم خود را ارائه می‌دهد، رازداری کند، مطابق قانون مجازات می‌شود. در صورتی که جرم شکل بگیرد، مسئولیت کیفری مطابق با قانون مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت.

ماده (۱۵): این مقررات در مورد دیگر اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی پیش‌بینی شده در معاهدات یا موافقتنامه‌های بین‌المللی که چین عضو آن است اعمال نمی‌شود.

ماده (۱۶): این قوانین از تاریخ انتشار لازم‌الاجرا هستند.

تصویب شده توسط وزارت بازرگانی جمهوری خلق چین

ارزیابی و جمع‌بندی

چین در پی تصویب مقررات ضدتحریمی به‌منظور عدم پیروی شخصیت‌های حقیقی و حقوقی این کشور از برخی محدودیت‌های خارجی است. تصویب سند «مقررات مقابله با اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی» به‌معنای تقابل وزارت بازرگانی چین و وزارت خزانه‌داری آمریکا بوده و به‌مثابه الگوی تبیین چگونگی حمایت از شرکت‌ها و شخصیت‌های حقیقی و حقوقی در شرایط تحریمی است. این اقدام وزارت بازرگانی چین در شرایطی اتخاذ شده است که شرکت‌های چینی تحت فشار فزاینده‌ای در خارج از کشور، به‌ویژه از جانب آمریکا قرار دارند. هرچند روح حاکم بر قوانین همچنان مبهم هستند اما پیش‌بینی می‌شود که مقامات و شرکت‌های چینی در برابر کسانی که تحریم‌های اعمال شده توسط کشورهای خارجی را رعایت می‌کنند، به اقدام‌های تلافی‌جویانه مبادرت ورزند.

دولت چین برای مقابله با تحریم‌های ناعادلانه خارجی (و به صورت مشخص، تحریم‌های آمریکا) و رسیدگی به فعالیت‌های ضدتحریمی بخش‌های مختلف وزارت بازرگانی، سازوکاری را ایجاد کرده که بدان «مکانیسم کار» اطلاق می‌شود.

در صورت صدور قوانین ناعادلانه خارجی در قبال شخصیت‌های حقیقی و حقوقی چین، مکانیسم کار به ارزیابی این قوانین می‌پردازد. پس از تأیید ناعادلانه و نامشروع بودن آن قوانین، می‌تواند به اداره بازرگانی شورای دولتی دستور تحریم این قوانین را صادر کند. این دستور تحریم توسط مکانیسم کار امکان تعلیق و عدم اجرا دارد.

شخصیت‌های حقیقی و حقوقی چین که به سبب همکاری اقتصادی و بازرگانی با شخصیت حقیقی یا حقوقی کشوری ثالث، توسط اعمال و قوانین ناعادلانه خارجی تحریم می‌شوند، ظرف مدت ۳۰ روز باید گزارش تحریم شدن خود را به وزارت بازرگانی چین اعلام کنند. در صورت لزوم، این گزارش‌ها را باید اداره بازرگانی شورای دولتی و کارمندان آن محرمانه نگهداری کنند.

از نظر وزارت بازرگانی چین، مواردی که ناقض حقوق بین‌الملل و اصول اساسی روابط بین‌الملل، ناقض حقوق شخصیت‌های حقیقی و حقوقی چین باشد و امنیت و حاکمیت و منافع توسعه‌ای چین را به خطر اندازد، جزء اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی شده و مشمول واکنش ضدتحریمی چین می‌گردد.

اگر شخصیت‌های حقیقی و حقوقی چین در چارچوب اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی به نقض حقوق شخصیت‌های حقیقی و حقوقی مرتکب شوند، ممکن است از سوی افراد خسارت‌دیده مورد شکایت و مطالبه جبران خسارت قرار گیرند.

توصیه های سیاستی

چین به دفاع در جنگ سرد اقتصادی با ایالات متحده برخاسته است. قطعاً روسیه نیز در این مسیر به میزان توان خود با چین همکاری خواهد کرد. ممکن است کشورهای دیگری همچون ترکیه و کره شمالی نیز با این دو کشور همراه شوند. شایسته است جمهوری اسلامی ایران نیز در جنگ اقتصادی با آمریکا، با روسیه و چین که آنها هم هدف تحریم‌های اقتصادی آمریکا قرار گرفته‌اند، همکاری کرده و زمینه ایجاد ائتلاف اقتصادی برای مقابله با آمریکا را تشکیل دهد.

جمهوری اسلامی ایران در عرصه داخلی نیز شایسته است از تجربه چین بهره برده و با تأسیس سازمان حمایت از افراد تحریمی، به حمایت از شخصیت‌های حقیقی و حقوقی تحریم شده خود پردازد. قطعاً این الگو به دیگر کشورهای تحریم شده نیز تسری می‌یابد. اقدام دیگری که جمهوری اسلامی ایران شایسته است در این راستا و همراه و همگام با چین در پیش گیرد، اجرای جدی ماده (۲۰) قانون «مقابله با نقض حقوق بشر و اقدامات ماجراجویانه آمریکا»، مصوب سال ۱۳۹۶ است. پیگیری اجرای این قانون و نظارت بر حسن انجام آن یکی از مهم‌ترین اقدام‌هایی است که مجلس شورای اسلامی می‌تواند در این زمینه در دستور کار قرار دهد.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۷۴۸۴

عنوان گزارش: تجربه بین‌المللی مقابله با تحریم (۱) ترجمه سند وزارت بازرگانی چین با عنوان: «مقررات مقابله با اعمال و قوانین ناعادلانه فراسرزمینی و سایر اقدامات خارجی»

نام معاونت: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)

تهیه و تدوین: علیرضا بیگی

ناظر علمی: ابودر گوهری مقدم

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. چین
۲. وزارت بازرگانی
۳. تحریم
۴. قانون

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۲/۸